

Götabiblioteken 2022

Göta biblioteken

Götabiblioteken 2022 ges ut av
Biblioteksutveckling Östergötland

Redaktör: Lena Udd

Layout: Rolf A Olsson

Ansvarig utgivare: Elisabeth Cserhalmi

Omslagsbild: Johanna Hammarström

Tryck: Ringqvist Tryckeri AB

ISBN-nummer: 978-91-88151-18-6

GÖTABIBLIOTEKEN I SIFFROR

Götabiblioteken är ett samarbete mellan Biblioteksutveckling Östergötland, de tretton Östgötakommunerna samt Tranås kommun.

Östergötland och Tranås har tillsammans cirka 486 000 invånare.

Här finns:

47 folkbibliotek, varav 31 är filialer/närbibliotek

3 bokbussar

Cirka 270 anställda

Omkring 300 publika datorer

Ett vanligt år har Götabiblioteken nära 3 700 000

fysiska besök på biblioteken. I snitt blir det över 10 000 besök per dag.

Götabiblioteken har:

Över 1 500 000 fysiska titlar att låna

Över 30 000 e-böcker, av dem är drygt 7 000 e-ljudböcker

Cirka 2 500 000 fysiska utlån per år.

Över 87 000 e-böcker laddas ner per år.

Ett flertal databaser och e-tjänster som låntagarna kan använda.

Alex med biografiska fakta och presentationer av över 6 500 skönlitterära författare. Det finns 170 000 sökbara titlar med bokomslag och innehållsbeskrivningar. Utöver detta finns information om litterära priser, filmatiserade böcker och quiz där man kan testa sina litterära kunskaper.

Arkiv digital är för släktforskaren som vill ta del av cirka 88 miljoner färgbilder på kyrkböcker och andra historiska dokument.

Cineasterna där du kan låna strömmande film gratis via bibliotekskortet.

Global Grant är en omfattande databas med information om stipendier och fonder, dit man kan skicka ansökningar för bidrag för olika ändamål. Databasen innehåller 24 000 fonder och donatorer.

Pressreader, med mer än 7 000 tidningar och tidskrifter, som du kan nå omedelbart på vår webbplats eller genom att ladda ner en app. Pressreader erbjuder alla, från den vanlige läsaren till forskaren, material från mer än 120 länder på 60 språk.

Visste du att:

Omkring 9 000 programaktiviteter per år anordnas på de olika Götabiblioteken. Det är författarbesök, teater, musik, sagostunder, föreläsningar, språkcaféer och mycket annat.

En central roll i samhället

Som invånare behöver man rusta sig för att förstå vikten av, och ansvaret för, de demokratiska värdena. Samtidigt tycks det bli alltmer komplicerat att göra just det. Här fyller biblioteken – med sin trovärdighet och centrala roll – en viktig funktion för att bidra till att alla ska känna betydelsen och ansvaret av sin rätt att göra sin röst hörd.

I samband med framtagandet av en nationell biblioteksstrategi för ett antal år sedan, kom bibliotekens roll i totalförsvaret att diskuteras allt mer. Såväl coronapandemin som krig i vårt närområde har aktualiserat bibliotekens betydelsefulla roll i samhällskriser och totalförsvaret.

Tre områden som är av central betydelse lyfts i Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025*

- Ett biblioteksväsende som är tillgängligt och relevant för alla
- Ett biblioteksväsende som bidrar till och följer samhällets utveckling
- En välfungerande nationell infrastruktur för biblioteksväsendet

Här finns inte plats för att beskriva alla delmålen inom dessa tre fokusområden, men låt mig lyfta ett par där Götabiblioteken tydligt visar på sin styrka. Götabiblioteken ska på intet sätt betraktas som en egen ö, såväl kommunerna som samarbetet som sådant ingår i ett nationellt bibliotekssammanhang. Men just genom sitt samarbete över kommungränserna bidrar man att tillgången till bibliotek ökar. Med sitt mediasamarbete kan man tillsammans främja tillgången till att medier och tjänster ska vara likvärdiga och man arbetar gemensamt för spridning av kunskap och som kulturbärare. Kan man också kunna komma att stötta varandra när det gäller bibliotekens framtida funktion i totalförsvaret?

Färdplan och målbild

Under det gångna året har Götabibliotekens styrgrupp berört den och många andra frågeställningar

när man tillsammans tagit ut sin färdplan och målbild för bibliotekssamarbetet. Det har inte handlat om att "hitta på" nya saker utan om att på nytt förankra och se över sina möjligheter att samverka. Arbetet landade så småningom i ett antal viktiga fundament för det fortsatta samarbetet, som i sin tur är i linje med den nationella strategin.

Fortsatta utmaningar

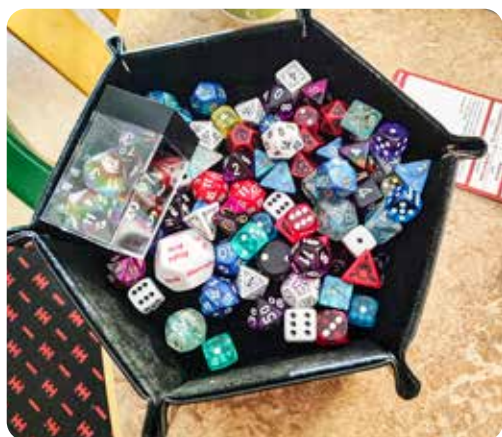
Och man kan konstatera att fortsatta utmaningar inte saknas, en av dem är ständigt, att nå de som sällan eller aldrig använder eller besöker biblioteken.

Att fortsatt säkerställa en öppen mötesplats i lokalsamhället, stå för att bildning, läsning och inkludering har betydelse, inte bara för den enskilda individen utan också för att motverka polariseringen i samhället, är angeläget både i fredstida normalläge och kris. Och för det är Götabiblioteken en möjliggörare.

ELISABETH CSERHALMI

Biblioteksutveckling Östergötland

*Den nationella strategin finns på Kungliga Bibliotekets webbsida: www.kb.se.

Innehåll

LEDARE	3
En central roll i samhället	
NY MÅLBILD	6
För Götabiblioteken	
NY WEBB	7
Med nya funktioner	
EN DEMOKRATISK KRAFT	8
Biblioteken gör skillnad	
BOXHOLM	10
Skrivteknik, rollspel och trollstavar	
FINSPÅNG	12
Likvärdigt för barn och unga	
KINDA	14
Ett digitalt år	
LINKÖPING	16
Nå ut med mer till fler	
MJÖLBY	18
Tre spår för den stora idébanken Saga + yoga = SANT!	
MOTALA	22
Lättlästa bokcirklar flyttade ut	
NORRKÖPING	24
Med sikte på valet	
SÖDERKÖPING	26
Unga sommarjobbare en bra idé	
VADSTENA	28
Att läsa är ett äventyr	

VALDEMARSVIK 30
Ett rum av möjligheter

YDRE 32
Samarbete med ungdomsgården

ÅTVIDABERG 34
Sagor och studiebesök

ÖDESHÖG 35
Mössen kom till julmarknaden

TRANÅS 36
Besökarna har hittat tillbaka!

MOTIVATION OCH HOPP 38
Den nya utbildningen SAK

UNGA BERÄTTARE 39
Sjuttonde omgången av novelltävlingen

BOKSTART 39
Lever vidare på flera bibliotek

ÖSTGÖTAFÖRFATTARE 40
De är över 600 och blir ständigt fler

PODD, POLISER OCH LEGO 42
Digitala och analoga tips

Ny målbild för Götabiblioteken

Götabiblioteken skapades med utgångspunkten att samarbetet skulle ge likvärdig bibliotekservice för alla invånare i hela Östergötland och Tranås kommun. Efter tio år, en hel del utmaningar och mycket arbete så är Götabiblioteken ett välfungerande samarbete som skänker likvärdighet till invånarna. Bra jobbat!

När mål är uppnådda eller inaktuella och förutsättningarna ändras är det dags för en ny målbild. Under 2022 arbetade Götabibliotekens chefer med framtagande av en vision och målbild för Götabiblioteken. Arbetet gjordes under ledning av ett konsultbolag och stöttades av Biblioteksutveckling Östergötland.

Tillsammans har cheferna tittat på:

- Varför finns Götabiblioteken?
- Vad vill Götabiblioteken uppnå?
- Hur ska Götabiblioteken nå målbilden?

Inspirationen har kommit från varierande håll, som till exempel den regionala utvecklingsplanen, Kolmårdens djurpark och Systembolaget. Digitaliseringens utmaningar och möjligheter har knådats och incheckningar och återblickar har varit frekvent återkommande.

Med hjälp av en metod där lego används fick bibliotekscheferna möjlighet att på ett kreativt sätt skapa fysiska föremål som fick beskriva känslor och ett önskat läge. Det underlättade när vi skulle förklara för varandra vad vi menade. En svårighet under arbetet har varit att hålla sig på en visionär nivå. Det är lätt att hamna i det operativa arbetet. En vision ska nästan inte vara nåbar utan den ska utmana tanken och ge en riktning. Trafikverkets nollvision är ett fint exempel på det. Målbilden ska beskriva det önskade läget mer detaljerat än visionen, men samtidigt inte beskriva hur arbetet ska gå till. För att förtydliga målbilden ytterligare togs fyra fundament fram.

Jag tycker att en resa är en bra metafor för målbildsarbete. Anledningen till resan är visionen. Slutdestinationen är målbilden. De fyra fundamenten är de vägar som Götabiblioteken ska ta för att nå slutdestinationen. Sedan kommer vägarna att fyllas

med människor, verktyg, händelser, erfarenheter och kunskap som alla möjliggör att vi gemensamt tar oss fram till slutdestinationen.

Det finns säkert flera av er som läser detta som tänker att det är en pappersprodukt och ni har faktiskt helt rätt. Det är bara ord på ett papper. Men genom dessa ord kan vi tillsammans staka ut en gemensam riktning för varje enskilt bibliotek och samtidigt för alla Götabibliotek.

Nu står Götabiblioteken inför implementering av en ny målbild och det kommer att bli en spännande resa! Jag känner mig helt trygg med att det om x antal år kommer en ny artikel som beskriver att Götabibliotekens kompetenta personal med stort engagemang och driv har möjliggjort ett starkt och hållbart samhälle där alla når sina drömmar!

THERÈSE KÄLLHOLM

Fakta

Visionen:

Ett hållbart och demokratiskt samhälle där alla når sina drömmar

Målbild:

Götabiblioteken sammanför människor, gör kunskap levande, väcker fantasi och möjliggör att alla kan upptäcka och lära för att skapa ett starkt och hållbart samhälle där alla kan nå sina drömmar

Fundament:

Götabiblioteken som nod
Götabiblioteken förverkligar demokrati varje dag
Götabiblioteken samverkar för ett starkt samhälle
Götabiblioteken använder digitalisering för hållbar utveckling

Ny webb med nya funktioner

Efter mycket förarbete lanseras Götatabibliotekens nya webb i mars 2023. Användaren kommer att känna igen de flesta funktioner, men sidan får ett visuellt lyft och ett mer inspirerande utseende med fokus på bilder. Den nya strukturen är framtagen för att fungera lika bra på små skärmar som på stora. Detta är en stor fördel eftersom det står klart att de allra flesta av Götawebbens användare surfar in med mobiltelefonen.

Götatabibliotekens ansikte utåt

Götawebben är Götatabibliotekens gemensamma ansikte utåt. Liksom tidigare kan användarna själva söka, låna om och reservera medier av alla de slag. De kan använda och bli guidade i bibliotekens digitala tjänster, både hemifrån och på biblioteken. En nyhet är att Götatabiblioteken genom Trafiko kommer erbjuda digital körkortsutbildning på webben eller i app.

Alla e-medier samlas under fliken E-biblioteket, med enkla guider för hur man exempelvis tittar på strömmande film eller lånar e-ljudböcker i appen Biblio.

För att göra webben mer attraktiv för en ung målgrupp kommer det att finnas en flik för barn upp till tolv år och deras vuxna, och en flik för ungdomar med ett mer riktat innehåll av genrelitteratur och trendande böcker.

Alla aktiviteter i en integrerad kalender

Bibliotekens alla aktiviteter och programutbud presenteras i en integrerad kalender och kategoriseras genom taggar på ett tydligare sätt. Det finns möjlighet att boka biljetter till biblioteksprogrammen när så behövs. Självfallet kommer det även finnas rikligt med läsinspiration och tips om hur man kan läsa tillsammans med barn eller vilka hjälpmedel som finns för den som har svårt att läsa. De populära topplistorna med de mest utlånade böckerna återfinns också.

TEXT: CHRISTINE ÅSTRÖM

FOTO: ERROL TANRIVERDI

Biblioteksutveckling Östergötland

För att göra webben mer attraktiv för en ung målgrupp kommer det att finnas flikar för barn och ungdomar.

Biblioteken – en demokratisk kraft

Sverige är ojämlikt. Det spelar roll vilken bakgrund du har när det gäller din möjlighet att utbilda dig och göra karriär, var du bor, ditt etniska ursprung, vilket arbete och vilken utbildning dina föräldrar har. Klyftan mellan den som har och kan välja och de resurssvaga, mer otrygga, växer.

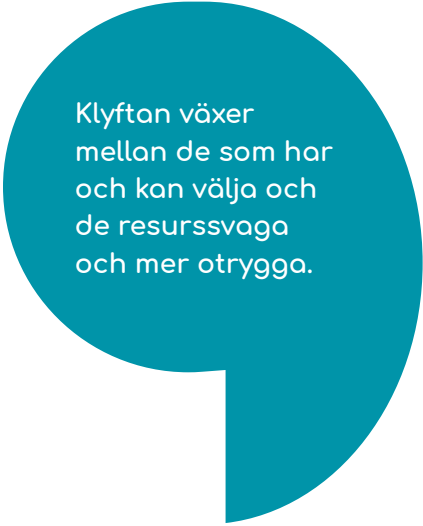
Tyvärr är också statistiken över valdeltagandet från hösten 2022 dystert. I alla landets kommuner (utom två) minskade andelen som valde att gå till vallokalen och lägga sin röst. Visserligen har Sverige fortfarande ett gott valdeltagande i stort, men trenden med en ökande andel fyra val i rad är tydligt brutet. I Östergötland minskade det sammanlagda deltagandet med knappt tre procentenheter, från 88,2 procent år 2014 till 85,3 i 2022 års val.

Bibliotek gör skillnad

Den samlade biblioteksverksamheten kan så klart inte råda bot på samhällets strukturella problem och orättvisor. Men bibliotek gör varje dag skillnad, med kostnadsfria, öppna lokaler för kunskap och information, föreläsningar och sagostunder, för möten, invånarens engagemang och bildning, utställningar och plats för

allas lika värde och mänskliga rättigheter. Bibliotek står för en slags livskvalitet, för läsning och kultur, ett värde i sig.

Biblioteken är en resurs svår att överskatta. Användarna har ett mycket starkt förtroende för biblioteken och personalen, men vi tror också att det är många

Klyftan växer mellan de som har och kan välja och de resurssvaga och mer otrygga.

Fakta

En mer ingående analys av valdeltagandet 2022 ska göras av SCB med flera, men en sak är tydlig. Det minskade mest i de områden som även under förra valet hade lägst deltagande. Engagemanget hos generellt sett socioekonomiskt svagare samhällsgrupper minskade ytterligare. I Östergötland syns det tydligast i områdena Hageby i Norrköping och Skäggetorp i Linköping med en brant nedgång.

Lägst och högst valdeltagande

Skillnaden i länet, mellan området med högst valdeltagande, Krokek 93,6 procent och Hageby 53,7 procent, följer i stort samma skillnader när det gäller befolkningens andel i arbete, utbildnings- och inkomstnivå.

Valdistrikten har förändrats vilket gör direkta jämförelser svåra. Men i de tio distrikt i Östergötland som har lägst valdeltagande 2022 rör sig röst-siffrorna från 48,7 till 59,8 procent. 2018 var samma siffror från 66 till 75,1 procent.

	Krokek	Hageby
Förvärvsarbetande	87,5 %	53,7 %
Förvärvsinkomst	389 300 kr	189 500 kr
Eftergymnasial utbildning	46,4 %	23,4 %
Valdeltagande	93,6 %	53,7 %

Norrköping i stort 77,1 %, 326 900 kr och 39,4 %.

(Jonas Olofsson, SCB, januari 2023.)

Biblioteken kan inte råda bot på samhällets strukturella problem och orättvisor. Men de gör varje dag skillnad, med kostnadsfria, öppna lokaler för kunskap, kultur och gemensamt engagemang.

som skulle ha nytta och nöje av bibliotekens utbud och tjänster, som i dag inte använder dem: Fler användare ger på sikt fler engagerade, bildade invånare – och kanske rentav lite lyckligare människor?

Biblioteksutveckling Östergötland har engagerat en grupp forskare för att med hjälp av användarstatistik inom Götabiblioteken undersöka vilka det är som använder bibliotek och bibliotekens tjänster och samtidigt få svar på vilka man inte når.

Möjligheter att prioritera fler satsningar

Med den färdiga analysen finns det goda möjligheter att prioritera fler satsningar mot särskilda grupper eller kanske bostadsområden. Här kan biblioteken stärka demokratin genom att söka och möta invånarna på individnivå.

Att få fler att använda biblioteket som en självklar resurs känns som ett tydligt mål framåt för oss tillsammans inom Biblioteksutveckling och Götabiblioteken. Likaså att biblioteksbesökare i hela vårt område får likvärdig och jämlik service och tillgång till biblioteken. Biblioteksverksamheten kommer, det är jag övertygad om, att fortsätta att stå fast för allas rätt till bibliotek oavsett vem man är, och att stå upp för mänskliga rättigheter och allas rätt att vara precis den man är. Helt i linje med de långsiktiga mål som Götabiblioteken nyligen enats om: Ett hållbart och demokratiskt samhälle där alla når sina drömmar.

PETER ÅKESSON

Biblioteksutveckling Östergötland

Skrivteknik, rollspel och trollstavar

Skapande och berättande har varit ledordet på Boxholms bibliotek under året. Våren inleddes med ett ungdomsprojekt för att locka våra yngre invånare till biblioteket. Läsandet är ju ett ämne som inte alltid intresserar ungdomar när det finns andra nöjen. Därför valde vi i Boxholm att använda oss av alternativt berättande för att skapa intresse för biblioteket.

Projektet, som tidigare hade blivit uppskjutet på grund av pandemin, var en satsning inom Stärkta bibliotek. Syftet var att undersöka vad ungdomarna ville göra på biblioteket. De fick välja mellan ett antal aktiviteter, där de fem mest populära var datorspelskapande, entreprenörskap, filmskapande, brädspel och författarskap. Projektet blev möjligt genom att en ungdomsbibliotekarie och en projektanställd rekryterades, och tack vare att de höll i workshops om skrivande och rollspel har många fler aktiviteter erbjudits än om bara externa parter anlitas.

Fantasi och problem

Bland annat spelades en egen version av rollspelet Honey Heist, där spelarna fick skapa egna karaktärer i form av djur, vars uppdrag var att stjäla mat från Ica för att ha till vinterförrådet. Rollspelet resulterade i en berättelse om både mod och vänskap, men tog även upp vilka problem som kan uppstå när en sköldpadda och en ekorre ska köra golfbil, samt att dynamit löser det mesta.

Dungeons and Dragons var även det ett rollspel som väckte både skratt och frustration, när spelarna skulle ta sig ner i en grotta för att besegra en trollkarl, som med hjälp av magi försökte kläcka ett monsterägg. Hjältarna lyckades både besegra trollkarlen och hans gremlins, även om vår Dungeon Master (spelledare) troligen inte var beredd på att spelarna skulle göra omelett på ägget.

Efterfrågat pyssel

Även pyssel kan inspirera till läsning. Under våren hade vi trollstavstillverkning med Harry Potter-tema och quiz. Eventet skulle ursprungligen ha varit ett engångstillfälle, men blev fullbokat och upprepades på efterfrågan. Utöver pysslet pratade vi om böcker, magi, och annat berättande. Samtalen ledde till en

Vi valde att använda oss av alternativt berättande för att skapa intresse för biblioteket.

diskussion om film och en önskan om en film- och litteraturklubb, som vi genom ungdomsprojektets resurser kunde besanna genom inköp av en Swedish Film-licens.

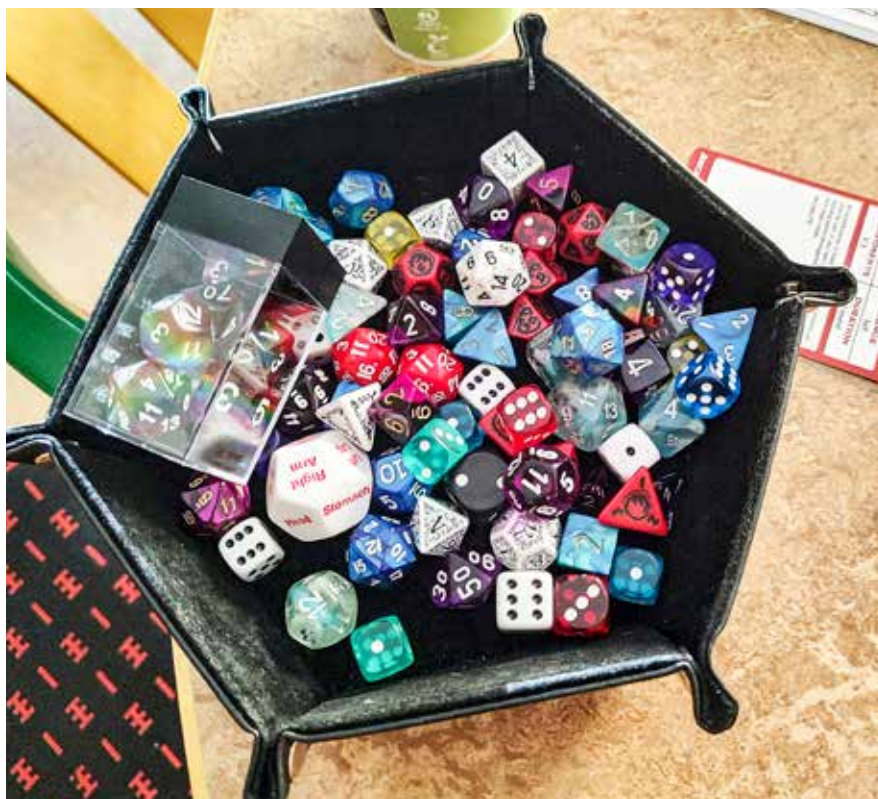
Skrivteknik och spelprogrammering

Skrivande var ett område som lockade ungdomar med författardrömmar. Vi anordnade därför en skrivworkshop, där besökarna fick göra egna kartor till sina fantasy/scifivärldar. Vi pratade om skrivteknik, den dramatiska kurvan, och hur man kan göra om man kör fast i sitt skrivande. Ungdomarna var väldigt nöjda med eventet som därför utvecklades till en skrivklubb som träffas på biblioteket en dag i veckan.

Spelskapande är populärt i Boxholm och därför bjöd vi in två föreläsare från East Sweden Games. De höll en lektion i programmeringsverktyget Scratch för att illustrera för deltagarna hur man kan skapa egna datospel. Eventet var mycket uppskattat och vi hoppas att kunna hålla fler lektioner i ämnet i framtiden.

Året har varit väldigt givande och vi har som mål att kunna fortsätta utveckla vår verksamhet för att göra biblioteket till en självklar punkt i ungdomarnas vardag.

TEXT OCH FOTO: ULRICA EDVINSSON-SUNDIN
Boxholms bibliotek

Spelände kan vara ett alternativt berättande.

Skriverworkshop.

Spelskapande.

Trollstavstillverkning med Harry Potter-tema. Även pyssel kan inspirera till läsning.

Likvärdigt för barn och unga

Ar 2022 genomfördes en stor satsning på grundskoleelever i Finspång. Den handlade om införandet av bemannade skolbibliotek på alla kommunala grundskolor. Under året låg fokus på att säkerställa att samtliga skolor hade goda förutsättningar för en likvärdig skolbiblioteksverksamhet. Vi har bland annat anställt fem nya skolbibliotekari-er, sett över lokaler och bestånd och sett till att alla böcker finns i Book-it och kan lånas ut och återlämnas via WeLib.

Skolbibliotekarierna och kommunens skolbibliotekssamordnare har träffats på måndagseftermiddagarna för att planera och utveckla den övergripande skolbiblioteksverksamheten, men även för att stötta varandra och dela med sig av bra tips och erfarenheter. Vi har under höstterminen skrivit skolbiblioteksplaner på snart alla skolor, så att vi kan arbeta systematiskt och målinriktat på skolorna och skapa förutsättningar för viktiga samarbeten med kollegor och stöd från rektorer och ledning.

Alfons och Världens barn

Under Barnboksveckan firade alla Finspångs förskolor Alfons Åbergs födelsedag och strax innan sommaren

Alfonskalas på Finspångs bibliotek. Lovisa var Alfons och Regina var Milla. Kalaset drog besökare både från Finspång och Norrköping.

Vi har under höstterminen skrivit skolbiblioteksplaner på snart alla skolor.

skedde en insamling till Världens barn, där biblioteket samarbetade med barn och fritidsprogrammet på Bergska gymnasiet. Temat på insamlingen var "Barns rättigheter och barnkonventionen". Eleverna på barn- och fritidsprogrammet gjorde sångföreläsningar där olika Disney-figurer fick symbolisera de rättigheter som barn har. De hölls på torget som öppna föreläsningar och inbjudan skickades till alla förskolor, särskolan samt åk F-2 i grundskolan, cirka 200 barn deltog.

Efter föreläsningarna kunde barnen gå en liten QR-kod promenad där korta klipp från Disneyfilmer fick illustrera viktiga artiklar i barnkonventionen. Barnen gick i mindre grupper och varje grupp som deltog belönades med en bok till förskolan/klassen som gåva från biblioteket.

Nyckeln är samarbete

Vi på Finspångs bibliotek tror att nyckeln till att nå grupperna är samarbete med olika aktörer, och under året har många samarbeten startat. Vi har regelbundet samarbete med förskolor, fritidshem, familjehem, öppen förskola samt BVC-föräldragrupper för att ge inspiration kring läsning. Nästa steg är att fördjupa

Världens barn-event på Finspångs torg. 200 barn deltog på de öppna föreställningarna.

samarbetet med förskolan genom att tillsammans med förskolecheferna ta fram en taxonomi som beskriver samarbetet mellan folkbibliotek och förskolan gällande läsning.

Under våren 2023 kommer en nyinvigning av barnavdelningen ske! Inspirerade av barnkonventionen och UX-design upptäcktes nämligen att barnavdelningen och ungdomsavdelningen inte var tillräckligt anpassade för målgruppen. Hyllorna var till exempel för höga, det saknades bra utrymme för serier och mangaböcker, det var för lite skyltmöjligheter. Nya möbler har köpts in, finansierade av bland andra Kulturrådet. Dessutom har biblioteket samarbetat med en kommunikationsbyrå för att ta fram naturinspirerade illustrationer där vi utgått från förskolans läroplan gällande de fyra årstiderna och djur och växter.

Filmiskt industrispionage väntar

Filmprojektet, där biblioteket samarbetar med kultur-

skolan, blir också snart verklighet. Manuset är helt klart, till filmen som går under arbetsnamnet "Aurora-mysteriet", och casting av de sex barnhuvudrollerna har börjat. Filmen som är en klassisk deckarhistoria hämtar inspiration från klassiska detektivberättelser och gåtor. Den handlar om fem kompisar som bestämmer sig för att hitta lösningen på en lokal berättelse om en hemlig gång som ska leda från Finspångs slott men som ingen trots många försök har hittat. När de börjar leta efter denna mystiska gång träffar de en ny kompis men springer också på ett gäng skumma typer. Barnen och deras nya kompis dras in i en historia med såväl industrispionage som utpressning! Inspelning av filmen kommer ske i slutet av sommaren 2023. Så spännande!

TEXT: THERÉSE KÄLLHOLM

FOTO: CLARA NYSTRÖM

Finspångs bibliotek

Ett digitalt år

Även året 2022 har gått till ända, mycket i Stärkta bibliotek och digitaliseringsprojektets tecken, men också i efterdyningar av pandemin. Vi har kunnat erbjuda flera digitala evenemang. I Horn har vuxen- och barnavdelningen bytt plats med varandra, vilket gett större rörelsefrihet för de yngre besökarna. Rimforsa bibliotek har numera lördagsöppet, så flera barnfamiljer kommer - och verkligen stannar kvar för att läsa och välja vilka böcker som ska lånas hem.

Äntligen är vår barnavdelning i Kisa "klar", med bland annat ljudabsorberande moln i taket. Här kan flera samsas under molnen. Förskolorna har åter hittat till biblioteket och ringer gärna för att vi ska öppna extra för dem. Kindarummet, även det i Kisa, med lokalt förankrat material och studieplatser har fått ett lyft. Här är det nu luftigt och lättare att hitta historia och bli inspirerad, samt även få sig en titt på fina gamla bilder. Nu är vi på gång.. igen!! :)

Mystisk figur

Som sista del i vårt digitaliseringsprojekt har vi satsat lite mer på evenemang inom det digitala temat. Vi har bland annat erbjudit en berättarvandring, under Sommarbokens paraply. Våra besökare fick scanna QR-koder under tiden de gick en vandring upp på ett berg i närheten av Kisa huvudbibliotek. När QR-koden scannats kom de direkt till en video där en lokal myt eller folksaga berättades. Väl uppe på berget så fick de vandrande barnen en utmaning att hjälpa oss skrämma iväg en mystisk figur som tycktes smyga omkring uppe på berget, som tack fick de en belöning i form av fika från oss på biblioteket. En rolig sommaraktivitet för hela familjen.

Köpt VR-set

Vi har hållit i VR-partyn vid några tillfällen. Då har vi hyrt in "eventfixarföretag" som hållit i själva eventet och som tagit med sig utrustning till oss. Med flera olika stationer har vi då kunnat erbjuda en variation av spel och utmaningar som våra besökare kan testa. Förutom att eventen var väldigt kul och populära så var de också gratis för besökarna. Många skratt och stort engagemang blev det. Flera efterfrågade också fler event av det här slaget vilket är anledningen till

VR-utställningen "Plundring" till Förintelsens minnesdag.

att vi valt att köpa in två VR-set på biblioteket. Nu finns det möjlighet att vi kan anordna egna event. Vi har till exempel just nu en VR-utställning som vi visar i vår utställningshall.

Många funderingar om internetvanor

Årets stora dragplåster för vuxna blev en storföreläsning med författaren och forskaren Anders Hansen. Den visades digitalt på en bioduk i Rimforsa och blev i stort sett fullsatt. Anders var med oss live från en studio i Stockholm. Det blev som sagt en mycket välbesökt och engagerande föreläsning. Besökarna hade möjlighet att skicka sina frågor till oss via sms under föreläsningen. På så vis kunde vi samla ihop alla frågor på plats och besökarna som inte muntligen ville ställa sin fråga fick ändå möjlighet att delge sina funderingar. Detta fungerade mycket väl. Många frågor från föräldrar och pedagoger blev det gällande barns internetvanor, likaså frågor om hur man använder digitala verktyg på ett hälsosamt sätt. Till våren har vi fortsatt på temat och kommer att erbjuda program med representanter från Friends, Hemkodat och författaren till Digitant-böckerna.

TEXT OCH FOTO: MATILDA HENRIKSSON

Kinda bibliotek

Barnavdelningen i Kisa fick bland annat ljud-absorberande moln i taket.

I Kindarummet är det nu lättare att botanisera i historien och bli inspirerad.

Våra VR-partyn har erbjudit en variation av olika spel och utmaningar.

Nå ut med mer till fler

Projekt "mobila bibblan" på Stadsbiblioteket i Linköping har under 2022 arbetat med medel beviljade av Kulturrådet. Målet för verksamheten och projektet har varit att nå ut mer med bibliotekets tjänster och att på nya sätt möta personer där de befinner sig i sin vardag. Att helt enkelt utveckla den mobila biblioteksverksamheten och att via mobila arbetssätt nå fler.

Att få klappa och mysa med de digitala mjukisdjuren blev ett uppskattat moment under påsklovslägret.

Tolv delprojekt har arbetats fram av projektsamordnare Hanna Wallgren och Sofie Johansson. Merparten är avslutade och några är pågående. Här följer exempel på två delprojekt.

På läger med biblioteksbusen

En dubbelt prioriterad målgrupp för biblioteket är barn med funktionsvariation. I detta delprojekt lades fokus på barn och unga från 12 till 21 år med intellektuell funktionsvariation. De fick besök av bokbussen på sin lägerverksamhet i Missmyra Kursgård under påskveckan 2022. På plats slogs det upp tält, placerades ut stolar, det pratades om biblioteket, det arrangerades tipspromenad och bjöds på varm choklad. Det genomfördes högläsning i bokbussen, som blev en mysig stund där alla deltagare sedan fick ett eget bokexemplar att ta med sig hem. Boken som valts ut för detta var Beppe Singers "Elara och den stora kraschen". En anpassad bok som på ett pedagogiskt utformat sätt förklarar rymden och universum.

Bibliotekets digitala terapidjur

Under besöket lyftes även bibliotekets digitala tjänster och utbud. Barnen fick testa ritplattor och att interagera med de terapidjur som bibliotekets digitala team, DKV (digital kreativ verkstad) skaffat. En hund och en katt, batteridrivna mjukisdjur som reagerar på ljud vilket gör att de rör på sig och upplevs kommunicera. Att få klappa och mysa med mjukisdjuren blev ett uppskattat moment.

Att kunna erbjuda uppsökande verksamhet för en dubbelt prioriterad målgrupp var meningsfullt. Vid avresa uppmuntrade personalen på plats oss att liknande arrangemang gärna får göras vid fler tillfällen. Bokbussen lämnade påsklovslägret med en positiv känsla av att "detta måste göras om".

Läs en bok eller tidning medan du fikar

Ett av målen i "mobila bibblan" har varit att samverka med lokala aktörer. Under Kulturveckan som anordnas av Linköpings kommun varje år valde vi att bidra till kulturutbudet och vara relevant i människors vardag medan de fikar eller äter på något av stadens lokala caféer. Ett tänkt mervärde för varje cafébesökare!

Utvalda caféer i Linköpings city sade glatt ja till att

Under besöket lyftes bibliotekets digitala tjänster och utbud. Barnen fick testa att interagera med mjukisdjur och testa ritplattor.

låta sig integreras med Linköpings stadsbibliotek för att agera bokcafé under kulturveckan. De fick varsina moderna, synligt placerade bokskåp fyllda med nya böcker och tidningar, tillgängliga för stadens cafébesökare att nyttja på plats. På samtliga böcker placerades en klisterlapp märkt "Läsglädje från Linköpings stadsbibliotek", så att alla tydligt kunde utläsa avsändaren. Likaså affischerades sidorna av bokskåpen med QR-koder till Götabibliotekens e-tjänster Pressreader och Biblio.

De caféer som ingick i samarbetet vid uppstart var Babettes kafferi, Simons Bageri&Kafferosteri, Ronaldos Bistro, Café Gyllen, Melins café samt Tropikhuset.

Bolskåp stod kvar under sommaren

Flera caféer behöll sina bokskåp under sommarmånaderna. Tropikhuset valde även att behålla bokskåpet tills vidare. Ytterligare ett skåp placerades hos Dahlbergs café i Gamla Linköping. Likaså fick ett bokskåp plats hos Friskis&Svettis i Harvestad. I slutet av

Utvalda caféer i Linköpings city sade glatt ja till att ställa ut bokskåp under kulturveckan.

2023 finns den slutgiltiga projektrapporten tillgänglig för den som vill läsa mer om alla genomförda delprojekt.

TEXT: HANNA WALLGREN

FOTO: HANNA WALLGREN OCH SOFIE JOHANSSON

Linköpings stadsbibliotek

Tre spår för den stora idébanken

Vi rivstartade 2022 redan 2021. Personal från Boxholm, Mjölby och Vadstena bibliotek samlades en höstdag i Mjölby tillsammans med Biblioteksutveckling Östergötland. Vi hade blivit beviljade kulturrådsstöd för att arbeta kommunöverskridande med fokus på digitalt skapande, källkritik och läsfrämjande verksamhet – men var skulle vi börja? Vad ville vi sätta igång med efter pandemin? Kunde vi våga satsa på att ses och möta besökare, eller skulle vi vara inställda på fortsatt smittspridning och digitala evenemang? Bikiporna surrade, pennor krafades och vi fick ihop en stor mängd idéer. Från poddskapande till författarbesök. Från spelskapande till kreativt skrivande. Från de allra minsta till de äldsta. Få alla att digga bibblan helt enkelt!

Läsa, skapa och visa

Den stora idébanken sammanställdes under tre spår. Vad hörde ihop, och hur kunde vi skapa teman utifrån idéerna? Projektgruppen delades in i tre spår. Lyssna/Läsa med fokus på författarsamtal, föreläsningar och läsfrämjande, Skapa med fokus på workshops, kurser och skapandecirklar och Visa med fokus på marknadsföring. Nu skulle vi börja ses i spåren och planera det kommande året, något som både var inspirerande och svårt. Vi ville ses på plats, men var fortfarande i en tid av sjukdom och postpandemi. Oftast fick vi inte ihop alla i projektgruppen utan fick ändra om till ett digitalt möte eller ses några få. Att vara tre bibliotek som samverkade innebar att det spontana planerandet i korridorer och fikarum försvann och vi fick istället mejla, ses på digitala plattformar och åka till varandra. Som projektledare försökte jag finnas där på alla tre bibliotek och fick uppleva nya delar av Boxholm, Mjölby och Vadstena. Att få komma till nya bibliotek och bli väl omhändertagen var otroligt fint. Jag fick en liten plats på alla ställena. Ibland i köket vid fikabordet, ibland på ett lånekontor eller mitt i biblioteket.

På turné!

Skrivfrämjandet, lika viktigt som läsfrämjandet! Öppnar nya världar och välkomnar kreativitet. Alla bär på historier och alla kan skriva! Man måste bara få utrymme att testa. Under året turnerade skrivklubben i kommunerna. Med allt från barn till de allra äldsta

Det skrevs
och skrevs
och skrevs
och många
ville aldrig sluta.

som deltagare. Vi testade på olika stilar, gjorde snabba korta övningar för att bryta isen, testade att skriva dialog och skapade storslagna miljöer. I starten av träffarna plockade vi bort redaktörerna och kritikerna från våra axlar och genast började pennor rafsa i en rivande fart! Det skrevs och skrevs och skrevs och många ville aldrig sluta.

Lösenordsskola

Att turnera var genomgående för projektet. En lösenordsskola där besökarna fick veta allt man behöver om lösenord var runt på biblioteken och samma med en workshop om spelplattformen Roblox. Den samlade barn och ungdomar som var sugna på spelandets värld och som lärde sig av varandra. Vi har även haft författarbesök och föreläsningar under året, med teman som hållbarhet, lärande och inspiration. Johan Anderblad turnerade med sin show "Det tutar och blinkar!" och drog en stor mängd barn på varje bibliotek. På tema hållbarhet åkte Jennie Dahlén på turné en sista höstkväll och lärde oss allt om att lappa, laga och att vårda de plagg vi har. Andreas Jakobsson höll bejublade föreläsningar om matsvinn och att leva på de livsmedel som mataffärerna ratar trots att de är fullt ätbara. I Boxholm ville vi främst lyfta fram lokala författare, som Kenneth Eklund som skrivit om Malexandermorden, Gertrud Hellbrand med sin Östgötasvit och Camilla Dahlson vars böcker utspelas runt Sommen. Lokala Lisen Adbåge besökte biblioteken med

Under sommaren upprättades utomhusbibliotek på väl valda platser i kommunerna.

sina fantastiska bilderböcker. I Mjölby fick barnen testa på att rita med speciella proffsfärger och i Boxholm skapades det fantasiteckningar med utgångspunkt i Lisens "Dom som bestämmer".

Utomhusbibliotek

Med inspiration från Söderköpings bibliotek upprättades under sommaren utomhusbibliotek på väl valda platser i kommunerna. Vi pratade först om mindre bokholkar att kunna fästa på till exempel träd men landade efter ett tag i rejälare bokskåp. När de levererades blev det lite av en logistisk chock, skåpen var enorma! Hur skulle vi få upp dessa? Fick Vadstena bibliotek in skåpen i sin lilla skåpbil? I Boxholm placerades skåpen i Malexander och Strålsnäs för sommar-

I Boxholm skapades det fantasiteckningar med utgångspunkt i Lisens Adbåges originalteckningar.

säsongen, men de blir kvar året runt och böcker byts ut. I Vadstena placerades skåpen vid kolonilotterna och i biblioteksparken. Där fixades även hängmattor som var en stor succé under sommaren. I Mjölby ska skåpen få invigas år 2023. Böcker får ett längre liv, fler hittar till läsningen och vi följer trenden med små bibliotek!

Poddstudio i Vadstena

En viktig tanke i projektet var skapande och kreativitet och utöver skrivarkurser föddes idén att biblioteksbesökarna skulle kunna få möjligheten att skapa egna poddar, eller små radioprogram, som skulle kunna publiceras. Tanken att vem som helst, skulle kunna producera vad som helst i sin egen "radioshow" kän-

Hängmattorna i biblioteksparken i Vadstena var en stor succé under sommaren.

Vid marknadsförings-kampanjens slut hade vi 217 846 exponeringar på sociala medier i de tre kommunerna.

des väldigt roligt och inspirerande. Vadstena bibliotek köpte in en poddstation. Tanken var att alla, från barn och unga vuxna till seniorer, skulle kunna testa att skapa egna radioprogram i poddens form. Eftersom Vadstena bibliotek inte har plats för en studio inleddes ett samarbete med Vadstena fritidscentrum, vilket i sin tur skapade en öppning mot en stor, ung, publik. Poddstudion används flitigt och nu har skolorna i Vadstena upptäckt att det är ett kul medium att låta eleverna göra arbeten i eller att redovisa olika uppgifter. Vi har inte nått seniorerna som vi skulle velat, men det kommer!

Låna smart, köp nåt dumt!

Efter pandemin och nedstängning tampades nog alla bibliotek med samma fråga, hur får vi tillbaka våra besökare? Denna fråga ledde till marknadsföringskampanjen Låna smart, köp nåt dumt! Kampanjen bestod av kortfilmer som sponsrades ut på Instagram och Facebook till kommuninvånare i Boxholm, Mjölby och Vadstena i åldrarna 19-45 som inte använder biblioteket. Med kampanjen ville vi locka nya besökare till biblioteket och få dem att ta del av bibliotekets utbud på ett lite skämtsamt sätt. Från Instagram leddes man även till en landningssida på Götabibliotekens hemsida där man kunde läsa mer och även fortsätta upptäcka bibliotekens utbud. Vid kampanjens slut hade vi 217 846 exponeringar på sociala medier i de tre kommunerna.

Ett fortsatt samarbete

Ett år går snabbt, och Diggabibblan nådde sitt slut. Vi sågs för att reflektera och utvärdera tillsammans. Vad hade varit bra och vad hade varit svårt? Vi var alla överens om det som hade varit bra, samarbetet. För trots det svåra att jobba ihop med tre kommuner, att få till tid att ses och få ihop det logistiska så har det rullat på. Vi har delat tankar och idéer, vi har startat frön som kan växa till fler samarbeten. Fortsatt vill vi försöka hålla ihop mer över kommungränserna, vi har insett att vi kan lära av varandra, komma till varandra och dela med oss av kunskap. Samarbete – i stort och smått!

TEXT OCH FOTO: CLARA KARLIN
Mjölby bibliotek

Abby Andersson vid robotskåpet.

Emilia Sundblad testade även sagoyoga via Skype under pandemin.

Saga + yoga = SANT!

Rörelse, andning och avslappning i symbios med en berättelse. Ja, det är sagoyogans byggstenar. Här får barnen bland annat prova på att fokusera på andning och följa med i sagan, som vi sedan förstärker och konkretiserar med hjälp av yogans rörelser och positioner.

Sagoyogan har hittills tagit med barnen till djungeln, en snöig vinterby och ett vårlandskap med porlande bäckar och vitsippeängar. Vi varierar lugna och mer explosiva positioner/rörelser. Yogan avslutas alltid med avslappning och avslappningsövningar till musik och fokus på ett lugnt andetag.

Min förhoppning är att barnen upptäcker sagan och berättelsen med yogans hjälp. Detta samtidigt som deras fokus och koncentration ökar, kroppen stärks och de upplever ett ökat välbefinnande. Barnen blir delaktiga på så vis att de kan styra och påverka sagan och rörelserna som vi gör tillsammans.

Sagoyoga via Skype

Under pandemin genomförde jag vid fyra tillfällen sagoyoga via Skype. Jag var på biblioteket, barn och pedagoger var på förskolan och vi möttes via datorn. Det fungerade över förväntan även om jag kunde

sakna kontakten den fysiska närvaron på biblioteket. Men det var roligt att kunna erbjuda sagoyoga, trots en pandemi som förhindrade att barnen kunde komma till biblioteket.

Dansa en bok och Robotklubb

Vi som arbetar med barn och unga på biblioteken i Mjölby har även genomfört Dansa en bok och Robotklubb vid flera tillfällen. De aktiviteterna uppmuntrar precis som sagoyogan till barns delaktighet och uppmuntrar dem att använda kroppen. I Dansa en bok, som jag och min kollega Emma Alfredsson gjort, levandegör vi en bok tillsammans med dans och berättande. Det är musiken och dansen som sätter stämningen och förstärker bokens innehåll.

I robotklubben, som min kollega Abby Andersson genomfört, är det programmering och logiskt tänkande som tillsammans med fantasi och kreativitet skapar robotarnas rörelser.

TEXT: EMELIA SUNDBLAD

FOTO: HARRIET SELG OCH NILS GRÖNLUND

Mjölby bibliotek, Mantorp

Lättlästa bokcirklar flyttade ut

Motala bibliotek har tidigare haft lättlästa bokcirklar på huvudbiblioteket i Motala centrum. I början var de ganska välbesökta, men intresset minskade med minskat antal nyanlända. Eftersom vi visste att det fanns stora behov av språkträning hos många grupper som varit ganska länge i landet, så ville vi försöka nå ut till dem genom att vara nära där de bor, för att underlätta för dem att komma. Viktigt var också att hitta tider som fungerade.

Främst kvinnor

Under hösten 2020 startade en bokcirkel i bostadsområdet Ekön i Motala. Det var ett samarbete med Bostadsstiftelsen Platen och ABF. Bokcirkelträffarna var fysiska träffar, men övergick temporärt till digitala träffar under pandemin. De första åren hjälpte samarbetspartnerna till med rekryteringen av deltagare, påminna om varje träff med mera. Men från 2022 har biblioteket stått som ensam arrangör. På Ekön bor många människor med bakgrund i olika delar av världen. Deltagarna har bland annat kommit från Somalia, Eritrea, Afghanistan och Thailand och har hela tiden övervägande varit kvinnor. Den senaste tiden har deltagarna främst varit somaliska kvinnor, ibland tillsammans med halvstora barn. Träffarna på Ekön ligger på kvällstid eftersom det passar bäst för deltagarna.

– Det är fantastiskt att de här kvinnorna kommer till bokcirkeln varje vecka, trots att de jobbar eller går på utbildning och har många barn att ta hand om, säger Tonny, som arbetar med bokcirkelarna.

Daglediga småbarnsföräldrar

Under hösten 2021 startade biblioteket ytterligare en bokcirkel, denna gång i bostadsområdet Charlottenborg, i samarbete med en förening i området. Men efter nyår 2022 fick föreningen andra förutsättningar och samarbetet kunde inte fortsätta. Genom våra föreningskontakter och andra kontakter informerade vi om att vi skulle starta på egen hand i fritidsgården, som ligger i området. Vi fick genast ett gäng som var intresserade.

Här var det mest kvinnor från Eritrea, som studerade på SFI på eftermiddagarna som kom i början. Sedan har vi även haft deltagare från Somalia och Afghanistan. Den här bokcirkeln ligger på förmiddagstid och

Vi når människor som verkligen behöver språkträningen.

riktar sig till daglediga, småbarnsföräldrar med barnen i förskolan, pensionärer och arbetslösa. Gruppen som kommer förändras hela tiden på grund av ändrade tider på SFI, praktikplatser, arbeten med mera. Under hösten var vi mellan tre och sju personer som träffades, både män och kvinnor, unga och gamla.

Upplägget i bokcirkelarna är att vi läser en lättläst bok tillsammans, stannar upp då och då och ser till att alla hänger med och samtalar om det som kommer upp beroende på bokens tema. Under hösten har vi läst bokserien om Anna och Jonas, som skrivits av Hans Peterson. Deltagarna får läsa högt en bit var i boken. Vi tar upp uttal och innehåll. Böckerna tar upp hur det kan vara i en ganska vanlig familj i Sverige genom olika delar av livet. De är precis lagom långa för våra träffar på 1,5 timmar.

Nya deltagare

När bokcirkelarna flyttade ut i bostadsområdena, har de fått nya deltagare, som aldrig skulle ha kommit i väg in till stan. Tidigare hade deltagarna en ganska bra utbildningsbakgrund, men nu når vi även de som inte har studerat särskilt mycket i sina hemländer. Upplevelsen är att vi når människor som verkligen behöver språkträningen. Framöver vill vi att fler ska hitta till våra bokcirklar, att det ska bli mer känt i områdena att vi finns där. Vi vet att det finns behov av att få träna svenska och vi hoppas kunna möta en del av de behoven med våra bokcirklar.

TEXT OCH FOTO: INGER HOLLSTRÖM FLIS

FOTO: TONNY HENRIKSSON

Motala bibliotek

Bokcirkeln på fritidsgården i bostadsområdet Charlottenborg ligger på förmiddagstid och riktar sig till daglediga, småbarnsföräldrar med barnen i förskolan, pensionärer och arbetslösa.

Från 2022 har biblioteket stått som ensam arrangör av bokcirkeln i bostadsområdet Ekön i Motala. Den senaste tiden har deltagarna främst varit somaliska kvinnor.

Med sikte på valet

Hösten 2021 gav kommunledningen Norrköpings stadsbibliotek i uppdrag att arbeta för att öka valdeltagandet i de allmänna valen den 11 september 2022. Kultur- och fritidsnämnden gjorde tillägget att föreningar och studieförbund kunde delta genom att ansöka om medel för insatser som passade in i uppdraget. Med uppdraget följde ett särskilt anslag om en miljon kronor.

Det första vi gjorde var att tillsätta en arbetsgrupp med olika kompetenser för att planera vad som skulle kunna göras. En utgångspunkt blev att uppdraget skulle drivas som ett projekt i form av en kampanj. Vi skapade styr- och projektgrupper, arbetade fram egna direktiv och planer och identifierade styrdokument. För att leda det operativa arbetet avdelades en medarbetare med erfarenhet från projektledning och kommunikation på halvtid.

De som inte röstar

Två övergripande mål formulerades:

- 1) Öka valdeltagande i Norrköping genom att aktivera insatser som bidrar till målgruppens vilja att delta i kommande val.
- 2) Bidra till ökad kunskap genom folkbildande insatser om demokratins funktion i ett samhälle, för att bidra till målgruppens förståelse, vilja och förmåga att delta i kommande val.

Den miljon kronor som fanns att disponera fördelades i en budget enligt: aktiviteter 600 000 kronor (varav 500 000 kronor till föreningar och liknande), marknadsföring 100 000 kronor, lönekostnader 200 000 kronor och övrigt 100 000 kronor.

Liknande uppdrag har genomförts vid tidigare val i andra kommuner och det var naturligt att kontakta dem för erfarenhetsinhämtning. En gemensam sak som nämndes var att identifiera särskilda målgrupper för riktade insatser. Vårt projekts övergripande målgrupp blev röstberättigade personer som inte röstar.

Aktiviteterna

Vad gjordes då? Ett första eget spår var att upprätta en kommunikationsplan. Vi tog fram en grafisk profil som användes genomgående, bland annat på de 60-talet stora reklamskyltar som finns ute i stadsmiljön. Löpande pressmeddelanden understöddes av

information och marknadsföring på egna och andras webbplatser, sociala medier och de olika evenemangskalendrarna.

Stadsbibliotekets egna aktiviteter – ofta i samverkan – fördelades på fyra ben. Uppsökande verksamhet skedde till exempel på Nationaldagen och under Augustifesten. Bokbussen genomförde en turné med särskilda turer under sommaren. Föreläsningar och författarbesök var återkommande, till exempel Podcastserien "Öppen scen" och föreläsningsserien "Demokrati, migration och vår tid". Vi fick besök av Riksdagens talman, det blev något av en officiell start av kampanjen. Andra möten var politikercaféer och

Vi tog fram en grafisk profil.

studiecirkeln Mitt val med målgruppen personer med intellektuell funktionsnedsättning. Diverse utställningar och skyltningar runt om på biblioteken var återkommande inslag.

Föreningar och studieförbund

I uppdraget ingick också att bjuda in föreningar, studieförbund och andra intressenter att genomföra och få finansiering för aktiviteter som kunde bedömas ingå i målen. Här fick vi hjälp av de på vårt kontor som arbetar med bidrag till föreningar.

Omsider kunde nio inkomna ansökningar godkännas och vid en summering kunde konstateras att cirka 100 aktiviteter med dryga 3200 deltagare genomförts. Som exempel på aktiviteter kan nämnas demokraticafé/språkcafé, debatter om integration och arbetsmark-

Bokbussen – med bland andra barnbibliotekarie Johanna Korhonen och bokbusschaufför Caroline "Carro" Johansson – genomförde en turné med särskilda turer under sommaren. Föreläsningar och författarbesök var återkommande, till exempel poddcastserien *Öppen scen*.

nad, särskilda demokratidagar med festliga inslag, föreläsningar, utbildning av demokratiambassadörer, seminarier om demokrati och vikten av att rösta, studiecirkel i ämnet, filmvisning och workshops. Många av dessa utfördes i kommunens socioekonomiskt svaga områden.

Hur blev resultatet av insatserna visavi målen?

Öka valdeltagande i Norrköping genom att aktivera insatser som bidrar till målgruppens vilja att delta i kommande val:

Valdeltagandet i Norrköping minskade med cirka 4 procent. Valkretsen i länet med minst deltagande, Hageby centrum med 49 procent röstande, var en av platserna där många aktiviteter genomfördes. Slutsat-

sen är att insatserna hade ringa påverkan på valdeltagandet.

Bidra till ökad kunskap och folkbildande insatser om demokratins funktion i ett samhälle, för att bidra till målgruppens förståelse, vilja och förmåga att delta i kommande val:

Genomförda aktiviteter och insatser bedöms framgångsrika vad gäller riktade insatser mot uttalade målgrupper. Responsen var god från deltagare och flera av de som beviljades medel uppger att de etablerat plattformar för fortsatt arbete med demokrati-frågor.

TEXT: OLA GUSTAFSSON

FOTO: NORRKÖPINGSTADSBIBLIOTEK

Vi efterlyste kulturintresserade unga som ville vara med och påverka och det var roligt att se så många motiverade.

Sammanlagt genomförde ungdomarna 184 intervjuer med andra unga.

Unga sommarjobbare en bra idé

Under tre veckor sommaren 2022 sjönk medelåldern drastiskt bland Söderköpings stadsbiblioteks medarbetare, då åtta ungdomar i åldrarna 15-19 år kom och jobbade hos oss. Sommarjobbarna hade fått i uppdrag att påbörja arbetet med att göra biblioteket till en mer attraktiv plats för unga, och var en del av vårt Stärkta biblioteksprojekt som påbörjats året innan. Tjänsterna utlystes under våren 2022 och ansökningarna strömmade in. Vi efterlyste kulturintresserade unga som ville vara med och påverka och det var roligt att se så många motiverade. Eftersom intresset var stort fick vi göra ett urval och vi eftersträvade en blandning av människor med olika bakgrund och förmågor. Två av sommarjobbarna var så kallade feriejobbare och inte anställda av biblioteket.

Utbildning

Sommarjobsperioden varade i tre veckor och startade med några intensiva utbildningsdagar där bland annat föreläsare från BRIS undervisade sommarjobbarna i

Sommarjobbarna utrustades bland annat med godis och frågeformulär.

barnkonventionen och ungas rätt att få göra sin röst hörd. Vi samtalade kring vad ett bibliotek är och vilka uppdrag vi jobbar med. Flera av sommarjobbarna blev förvånade över att vi arbetar med så mycket mer än bara böcker! En studieresa till Stockholm blev pricken

över i:et den första veckan, där fick vi chansen att besöka två profilerade ungdomsbibliotek och hämta inspiration, både till hur våra lokaler skulle kunna förbättras och till olika aktiviteter ett bibliotek kan erbjuda.

Locka med godis

Ett viktigt mål med sommarjobbet var en användarundersökning där ungdomarna intervjuade andra unga i kommunen om hur de använder biblioteket och vad de vill se mer av. Frågorna sattes ihop av ungdomarna själva, och rustade med godis (som gavs till deltagarna i undersökningen) och intervjuunderlag skickades ungdomarna ut på stan, till badplatser och några andra platser runt om i kommunen. Sammanlagt genomförde de 184 intervjuer, vilket motsvarar cirka 15 procent av de unga som bor i vår kommun. Vi var mycket nöjda med att sommarjobbarna under så pass kort tid lyckades nå så många. Svaren från intervjuerna skulle sedan dokumenteras, data skulle sammanställas och analyseras. Det här gjorde vi tillsammans vilket gjorde att vi kunde se mönster i svaren och diskutera hur vi kunde använda oss av informationen.

Filmworkshop

Ett annat uppdrag som ungdomarna fick var att vara med och arrangera en filmworkshop tillsammans med filmskaparen Måns Ahlin. Inför workshopen fick de planera och marknadsföra aktiviteten. Någon kände sig bekväm med att gå runt och tipsa om aktiviteten, någon annan gjorde en affisch och en tredje gick till fritidsgården och lämnade flygblad. Det blev en väldigt uppskattad och rolig workshop där deltagarna fick skapa film utifrån olika teman.

Värdet av att anställa ungdomar

Stärkta biblioteksprojektet på Söderköpings stadsbibliotek har målet att göra biblioteket mer relevant för kommunens unga. Tyngdpunkten ligger i att lyssna på barns och ungas åsikter och att anpassa vår verksamhet därefter. Användarundersökningen har legat till grund för vilka aktiviteter vi erbjuder här på biblioteket och är också ett underlag som kommer att användas längre fram i projektet då vi planerar att göra om vår ungdomsavdelning.

Just nu kan unga i Söderköpings kommun ta del av bokträffar, skapande verksamhet, läxhjälp och lovaktiviteter.

Tre jätteroliga veckor

Lana Ghazal, sommarjobbare på biblioteket. Vad tyckte du om att sommarjobba på biblioteket?

Det bästa var verkligen att jag har lärt mig jättemycket av andra sommarjobbare och av personalen. Det var kul att våga gå ut och möta andra ungdomar även om det var lite stressigt. Annars var det jätteroligt att vara tre veckor på biblioteket!

En inspirationskälla till vårt arbete med målgruppen unga, har varit devisen "För, med och av unga". Tanken med att anställa sommarjobbarna har varit att verkligen lyssna på de ungas tankar och åsikter och genom att avsätta tid och medel har vi kunnat göra det på ett genomgripande sätt. Nu pågår planeringen inför sommaren 2023 och vi hoppas på att kunna anställa sommarjobbare även detta år! Den här gången vill vi fokusera på läsfrämjande arbete och hitta unga som kan vara läsambassadörer och förhoppningsvis smitta av sig med sitt engagemang på andra barn och unga i vår kommun.

TEXT OCH FOTO: INGRID BÄCKSTRÖM
Söderköpings stadsbibliotek

Att läsa är ett äventyr!

Att läsa är viktigt, både ur ett språkligt och ur ett kreativt perspektiv. Att förstå längre texter och att kunna uttrycka sig ger en tillvaro med så mycket mer förutsättningar, möjligheter och nöje. Men inte alla gillar att läsa och det finns mycket annat som tar plats i en ung vuxens liv.

Finns det ett sätt att få unga vuxna som väljer bort läsandet att hitta läslusten igen? Kan detta sätt också göra att de utvecklar sitt eget berättande, både muntligt och skriftligt, och sin kreativitet? Kort sagt: Hur kan man göra läsandet till ett äventyr? Det har Tony Melander, bibliotekschef i Vadstena, grubblat över och arbetat med i det läsfrämjande projektet "Att läsa är ett äventyr", finansierat av Svensk biblioteksforening.

I projektet kopplas läsande, läslust och spel ihop. Hur gick tankarna?

Jag ville försöka hitta ett sätt, eller snarare en metod, för unga vuxna att dels hitta läslust och dels att tränga in djupare i texter och analysera karaktärer, handling och berättande. Genom att koppla ihop bokläsning med spelens sätt att skapa spänning och belöningsmekanismer så skulle förhoppningsvis "den ovillige läsaren" lotsas in i texter av olika svårighetsgrad och nå fram till vidare läsning av längre och mer avancerade texter. Genom denna "spelifiering" skulle läsaren känna att den dyker in i och kan påverka handlingen, förstå hur karaktärer byggts upp och varför de agerar på vissa sätt.

Hur började du/ni?

Jag ville att unga vuxna i högstadiet skulle vara med i projektet. Jag fick, trots att pandemin gjorde det svårt, till slut ihop en grupp på fyra deltagare, som alla tyckte att läsning var tidskrävande, segt och ointressant och något man bara gjorde "när man måste". Det som kom fram av deras svar var att böckerna de läste (som oftast var kopplade till skolan) ofta kändes långtråkiga, ospännande, krångliga och att de inte kunde påverka vad som skulle hända i boken.

Deltagarna läste och jobbade med soloäventyr. Vad är det, och vad är poängen med det?

Tanken går direkt till mobil- och tv-spelens sätt att driva berättelsen framåt, där spelaren "styr" handlingen

Ville hitta en metod för att få unga att dels hitta läslust och dels att tränga in djupare i texter.

och tar besluten. Med tanke på detta hade jag hade tänkt prova en typ av text, där läsaren själv kastas in i en spännande handling och gör val som påverkar handlingen och hur det till slut går – det är så kallade soloäventyr, eller interaktiva böcker. I soloäventyret får läsaren en ramberättelse, förutsättningar och skapar en egen karaktär som kommer att bli huvudpersonen i boken. Genom att böckerna ofta utspelar sig i en Fantasy eller Science-fiction miljö blir det ofta hisnande äventyr och spänningsmoment. En stor fördel med soloäventyr är också att man kan läsa om dem och prova att göra andra val inne i berättelsen. Soloäventyret har alltså inte alltid samma väg till slutet.

Tre olika soloäventyr lästes och spelades. Ni gick från det lite lättare till det svårare. Hur lät kommentarerna?

Deltagarna fick två veckor på sig att läsa det första soloäventyret, fantasyhistorien "Trollkungens pyramid". Jag bad dem skriva ner en rad eller två om hur det kändes att läsa på det viset. Deras reaktioner var överlag positiva. Alla var eniga om att detta med att hoppa runt i texten för att se vad som skulle hända gjorde det annorlunda än att bara läsa en text. En av deltagarna var förvånad över att det gick så fort att komma till slutet och att det inte kändes "som att läsa en bok".

I det andra soloäventyret, "Flykt undan mörkret",

Tony Melander, bibliotekschef i Vadstena, ville hitta nya sätt att få unga vuxna att uppskatta läsandet.

höjdes svårighetsgraden en del. Deltagarna tyckte först att det var lite krångligt med hur strider går till och hur man skulle använda sina färdigheter och utrustning. Bokens tjocklek gav också upphov till en del kommentarer: "Det är över 500 sidor!" och "Jag har aldrig läst en så tjock bok".

Men till slut hade vi läst tre böcker. Känslan hos alla var förvåning över hur många sidor de läst. När jag sa att de läst lite över 1 000 sidor på tre månader trodde de mig inte. De tyckte att det hade gått ganska fort att läsa böckerna, men att det var för att det var kul att hoppa runt och att man fick bestämma lite själv vad som skulle hända. De sa också att de lärt sig en del nya ord dom inte kunde förut, men att det också varit lite krångligt språk ibland.

Ni fortsatte med bordsrollspel. Vad är det och hur gjorde ni?

Bordsrollspel påminner mycket om soloäventyr (eller kanske snarare tvärtom) och har funnits länge. En grupp personer samlas och var och en skapar en karaktär med namn, bakgrund, styrkor, färdigheter och

utrustning. Rollspelarna ska också skapa en bakgrundshistoria för sin karaktär och smycka karaktären med både bra och mindre bra egenskaper och sedan agera i spelet utifrån det. I ett rollspel ligger betoningen mer på kreativitet och berättande än läsning, men det övar deltagarna att tänka i berättandets form och poängen är att deltagarna och spelledaren skapar en berättelse ihop, i en ganska fri form.

Sedan gick ni över till en "vanlig" bok. Hur gick det?

Jag ville se om de kunde tänka sig att läsa en "vanlig" bok. Skulle det kännas tråkigt och jobbigt och skulle de inte känna att det gick lättare att läsa? Jag föreslog att de skulle välja en spännande fantasybok eller en spännande science-fictionbok, som inte var så jättetjock.

Efter tre veckor hörde jag mig för hur det gick att läsa.

Överlag hade de haft svårt att hitta tid, men alla hade börjat läsa och tänkte absolut inte sluta. Jag bad dem reflektera över sin läsning, vad som hindrade och vad som pushade att läsa. Alla sa att det gick lite lättare att läsa när man väl kunde ta sig tid. Det var inte lika jobbigt att sitta med en tjock bok och läsa. De tyckte också att de fått mer intresse för att läsa fantasy och äventyr och inte bara se det på film eller i spel. De tröttnade inte lika fort när de väl satt och läste.

Några lärdomar av projektet? Och kanske tankar på fortsättning?

Jag tror kanske att soloäventyren öppnade ögonen för att det går att ta sig igenom längre texter och att man faktiskt kan sitta med en bok en stund och njuta av berättelsen, kanske även läsa lite snabbare och kanske till och med ta till sig nya ord och uttryck. Jag tror också att rollspelandet öppnade deras ögon för hur en berättelse skapas. Att deras kreativa sida gjorde att deras äventyr/ berättelse fick en början och ett slut och att det var de som bestämde vad som skulle hända. Det kändes också viktigt att de fick reflektera över sin läsning och överhuvudtaget kring hur berättelser kan ge en annan upplevelse än vad mobilen eller tv-spelet ger. Jag kan bara hoppas att jag hjälpt de här fyra unga vuxna att lättare plocka upp en bok och läsa den från början till slut och inte tycka att det är jobbigt eller tråkigt.

TEXT: LENA UDD

Biblioteksutveckling Östergötland

Ett rum av möjligheter

Vi kallar ett av våra rum på biblioteket för "Spektrummet". Och detta stämmer verkligen. Tanken är att ordet "spektrum" med sin innebörd av olikhet och välkomnande av mångfald betyder att alla är välkomna!

Denna plats har bland annat fyllts med utställningar, teater, IT-handledningar, livemusik, bokkaféer, Alfons Åberg-helikoptrar, konst, lerfigurer, skolklasser, föreläsningar, återbruk, pyssel och så mycket mer. Det mest intressanta är att rummet ändrar karaktär beroende på vad man fyller det med. Idén till rummet tog form när Valdemarsviks bibliotek flyttade från sina gamla lokaler i Folkets Hus till sina nyrenoverade och mer centralt belägna i Funkishuset under sensvåren 2012. Här fanns plats i ritningarna för ett "tyst rum", som det kallades från början.

Ett rum för allt och alla

Från början var tanken att det "tysta rummet" skulle stå släckt och stängt. Året därpå såg man på saken lite annorlunda när idén väcktes att öppna upp rummet för utställningar. Avsikten var att använda ytan mer frekvent och möjliggöra för alla som ville visa upp sin konst och sitt hantverk att få tillgång till vårt annars så "tysta rum."

Under 2022 har Spektrummet verkligen fått visa sin sanna färg, just ett spektrum av saker och företeelser.

Platsen har fyllts med vackra bilder av orkidéer från Sveriges alla hörn och vi har fått se när ett svartvitt foto av löddret på en spis blir till ett vackert skådespel i närbild. Rummet har även blivit en skådeplats för bilder av det lokala fågellivet och ett lodjur som nyfiket tittar rakt in i kameranlinsen. Flertalet konstnärer har stolt visat upp sin konst för kommunens invånare.

Rikt kulturarv

Rummet bytte helt karaktär då en del av Östergötlands Industriarvsruna utgick från vårt bibliotek. Lokalt skapade läderföremål, fotografier på arbetare som verkat i kommunen och inte minst den byggnad där bland annat biblioteket ligger i visades. Bilder från det forna Valdemarsvik täckte Spektrummetts väggar, och lokalt filmade händelser från början av 1950-talet rullade på en storbildsskärm. Syftet med utställningen och rundvandringen med guide var att belysa och

Från början var tanken att det "tysta rummet" skulle stå släckt och stängt.

tillgängliggöra Östergötlands rika industriella arv för allmänheten. Vi har ett rikt kulturarv i Valdemarsviks kommun och det märktes då både utställningen och rundvandringen blev väldigt populära.

Fest och mötesplats

I höstas använde vi Spektrummet som festplats då vi firade en välkänd femtioåring med namnet Alfons Åberg. Kommunens yngsta invånares tolkning av bokkaraktären täckte hela rummet från golv till tak. Linbanor, spöken, hallongrottor i lera, mängder med helikoptrar fyllde rummet. Ett väldigt populärt tema för såväl barn som vuxna.

Rummet var även en mötesplats för flyktingar från kriget i Ukraina. Där fick de hjälp samt information om vårt samhälle och vi upplyste om vad vi som bibliotek har att erbjuda dem.

Året avslutades med en konsert som kommunens Kulturskola höll i. Spektrummet fylldes då med toner av gitarrer, fioler och dragspel. Stolta föräldrar och musikintresserade lyssnade med glädje på ett antal traditionella julvisor. I samband med konserten hade vi jultema även i övriga delar av biblioteket med tomtejakt. Slutet gott, allting gott!

I februari 2023 fyller vårt mycket uppskattade rum

Rummet bytte helt karaktär då en del av Östergötlands Industriarvsrunda utgick från vårt bibliotek.

Under 2022 har Spektrummet verkligen fått visa sin sanna färg, just ett spektrum av saker och företeelser.

Spektrummet tio år som utställningslokal i vår verksamhet. Vi har under åren haft både etablerade konstnärer och glada amatörer som visat upp sina verk. Det var det som var, och är tanken - Här välkomnas ett spektrum för allt och alla!

TEXT: ANDERS FORSSLUND,
MARIA HULTSBERG
OCH LINA SCHRÖCK
FOTO: LINA SCHRÖCK
Valdemarsviks bibliotek

Samarbete med ungdomsgården

Ett litet bibliotek i en liten kommun. Där ryms inte all verksamhet innanför de egna väggarna. Organisationens muskler har begränsningar, det krävs samverkan för att räcka till.

Kanske just därför känns det extra fint att rikta blicken till vårt samarbete med kommunens ungdomscoach och den nyinvidga ungdomsgården Navet i Ydre.

Efter kommunens rekrytering av en ny ungdomscoach var det naturligt för oss att öppna upp för ett tätt samarbete. Vår tidigare projektansvariga för barn och unga, Josefine Molinder, och ungdomscoachen Sanna Malm fann snabbt varandra. Att säga att personkemin stämde är ett förenklat svar. Vi ville redan från start bygga ett väl fungerande samarbete och finna gemensamma strategier där verksamheterna kan flätas samman och stärka varandra.

Från början deltog Josefine och Sanna gemensamt på kurser med fokus på relationsbyggande, arrangörskap och ungas delaktighet.

Mer prat om livet än böcker

Vi var sedan behjälpliga inför invigningen av den nya ungdomsgården Navet och under hösten fanns Josefine också på plats en gång i veckan i sin roll som projektsamordnare för barn och unga. Där byggde hon upp ett minibibliotek med ungdomslitteratur där unga fritt kan låna. I bokklubben Navet som startades upp lästes regnbågsböcker.

Där kände Josefine att hon fyllde en extra viktig roll. Det handlade förstås om så mycket mer än boken som just lästes.

– I en enkel inledande fråga som "hur mår vi idag?" blottades psykisk ohälsa och svåra livsfrågor. Där gjorde jag nytta, genom att finnas där, som ytterligare en tillgänglig och trygg vuxen. Samtidigt saknar vi den kompetensen – att bemöta svåra samtal. Där kan vi lära oss mer för att bidra ännu bättre framöver, säger Josefine.

Det är en viktig grundsten för oss att vara delaktig i ungdomsgårdens verksamhet för att kunna bygga relationer med unga.

– Vår närvaro på Navet ledde direkt till att flera ville göra sin praktikplats hos oss, för att det fanns ett genuint intresse och nyfikenhet för vår verksamhet.

Efter kommunens rekrytering av en ny ungdomscoach var det naturligt för oss att öppna upp för ett tätt samarbete.

Vi hoppas också kunna bidra till att unga själva kan och vill vara delaktiga och drivna att starta upp aktiviteter de själva efterfrågar. Förutom att uppmuntra och stötta kan det handla om snabba beslutsvägar.

Ett sätt för unga kommuninvånare i Ydre kan vara att söka kulturbidrag från Snabba cash, som riktas till unga i Ydre mellan 13-30 år. Där finns varje år en pott på 21 000 kronor där unga kan söka ekonomiskt stöd för att skapa kulturarrangemang riktat mot unga.

Äntligen en egen prideparad

Att från start etablera ett gott samarbete mynnade ut i att vi äntligen genomförde en regnbågsvecka i Ydre, med en egen prideparad.

Med Sannas inblick i skolan och med de erfarenheter Josefine upplevde på ungdomsgården behövde Ydre en egen prideparad. Inför paraden anordnades en workshop på ungdomsgården. Uppslutningen var stor på prideparaden som startade vid ungdomsgården och tågade genom Österbymo, omkring 200 personer deltog.

– Det bästa var att se ungdomarna efteråt. När paraden var slut var de så nöjda. Det glittrade i ögonen när

Vi genomförde en regnbågsvecka, med en egen prideparad. Uppslutningen var stor, omkring 200 personer deltog. Inför paraderna anordnades en workshop på ungdomsgården.

de tågade tillbaka till ungdomsgården för att fortsätta umgås, berättar Josefine.

Våra idéer är inte slut

Sedan en tid tillbaka har Josefine Molinder en ny roll på vårt bibliotek och är numera Ydre kommuns biblioteks- och kulturchef. Hennes kommande efterträdare som projektsamordnare för barn och unga kommer att få fortsätta arbetet med att stärka bibliotekets samarbete med unga på ungdomsgården Navet. Under våren 2023 ser vi fram mot ytterligare ett lite större

samarbete, där biblioteket och ungdomsgården samt kommunens största kulturaktör Ydre kulturcentrum, slår ett slag för den nationella filmfestivalsveckan för unga. Vi hoppas kunna erbjuda ett spännande utbud av film, workshops och kortfilmstävlingar. Vi riktigt längtar efter att samarbeta igen. Våra idéer är inte slut, medvetna om att i en liten kommun som Ydre är det nödvändigt att fortsätta samverka för att räcka till.

TEXT OCH FOTO: LINNÉA STENQVIST-GRANATH
Ydre kommunbibliotek

Tant Henrik från Drakar och Dragqueens. Foto: Kristina Nilsson

Vad är väl en ungdomsavdelning utan ungdomsbibliotekarie?

Sagor och studiebesök

Det har varit ett händelserikt år på Åtvidabergs bibliotek. Vi har haft sagostund med Tant Henrik från Drakar och Dragqueens. Vi har haft föreläsningar, om allt från "Konspirationsrecept" med Jonas H Blom till författarafton med Elisabeth Nemert.

I april var vi på studiebesök på Sätters bibliotek, som berättade om hur de arbetat med digitala verktyg samt med barn och ungas inflytande i bibliotekets verksamhet. Ett spännande besök inför vårt eget arbete med vår ungdomsavdelning.

Höstlovet kom med Lajvbyråns lajv "Sanningssökarna" som bygger på serien "Amulett" av Kazu Kibuishi, och vi hade vår egen bokmessa för andra året i rad. De medverkande författarna detta år var: Susanna Lönnqvist, Ida Sundén, Camilla Smedberg, Sandra Lindblom, Per Erik Gustavsson, Hans Jonsson, Berndt Sehlstedt, Daniel Carlberg och Christer Engström.

Första projektåret i Bokstart påbörjades. Med medel från Kulturrådet stod så äntligen vår ungdomsavdelning med "fixotek" någorlunda klar. Vad är väl en ungdomsavdelning utan ungdomsbibliotekarie? Inget. I december välkomnade vi Sebastian Laudon som ny ungdomsbibliotekarie och med det tog vi ett avstamp in i det nya året.

TEXT: KARIN FAHLSTEDT
Åtvidabergs bibliotek

Sebastian Laudon är ny ungdomsbibliotekarie.

TV-spelshörna på Sätters bibliotek utvecklad av feriepraktikanter. Foto: Karin Fahlstedt

Mössen kom till julmarknaden

På Ödeshögs julmarknad i december besökte barnens favoritmöss biblioteket. Musse och Helium var redan innan besöket välkända för barnen som läst om flera av deras äventyr i böckerna "Musse och Helium" av Camilla Brink. Som förberedelse inför besöket reste barnbibliotekarien runt i kommunen med julklappar till förskolorna. Alla förskolor fick varsitt exemplar av "Musse och Helium: i väntan på tomten". Sedan fick förskolorna själva läsa boken innan besöket med mössen.

Många barn och familjer

Personalens förväntningar var stora eftersom mössen i förväg varnat att de brukar dra till sig en stor publik. I efterhand är vi trots varningen positivt överraskade över att så många barn och familjer dök upp. Ödeshög är inte stort så vi är extremt nöjda över de 350 barn och vuxna som kom.

Under besöket bjöd Mössen på dans, musik, pyssel och tipspromenad. Vid två bestämda tider uppträdde de. Förutom mössen hade vi en annan känd figur på besök, jultomten.

Bibliotekspersonalen hade förberett och skrivit ut mängder av önskelistor som barnen kunde fylla i innan de satte sig i tomtens knä. Det blev en riktigt julig och trevlig dag.

ÖDESHÖGS BIBLIOTEK

Mössen Musse och Helium kom på besök till Ödeshögs julmarknad.

Besökarna har hittat tillbaka!

Detta var året då Tranås stadsbiblioteket gick från att ställa om till att ställa tillbaka. Vid början av 2022 hade vi restriktioner i bibliotekslokalen, glesade ut sittplatserna och anordnade programverksamhet med vaccinpass. Förutom vaccinpass gjorde vi under våren aktiviteter på distans och utomhus, som tipspromenader i Tranås parker, deckarrundor utomhus och pysselpåsar att ta med hem.

Under SmåLit litteraturfestival i februari ordnade vi bland annat två författarbesök på en högstadieskola i Tranås. Ett av besöken spelades in och kunde sedan ses digitalt av andra skolor. Eftersom många hade kvar hårda restriktioner kändes det spännande att kunna sprida ett författarbesök som ägde rum just i Tranås.

När restriktionerna släppte kunde vi under våren och sommaren flytta tillbaka alla möbler i biblioteket och starta vårt digitala projekt DigiTranås som legat på is under pandemin.

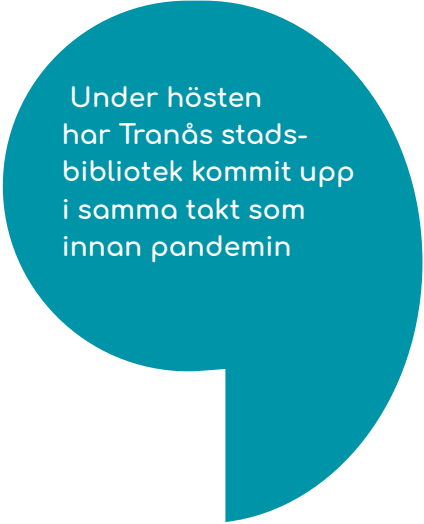
Samma takt som tidigare

Under hösten 2022 har Tranås stadsbibliotek kommit upp i samma takt som innan pandemin vad gäller besöksantal, utlån och programaktiviteter. Tillbaka på biblioteket är till exempel klassbesök och visningar. Vi har under året haft klassbesök för elever i årskurs 2, årskurs 5, årskurs 7, samt vuxenstudenter på SFI. Barnbibliotekarien har besökt förskolor och öppna förskolan igen.

Stora delar av bibliotekets återkommande aktiviteter som sagostunder, språkträffar för vuxna, bokcirklar, författarbesök och pyssel har återinförts på plats. Höstlovet förtjänar att lyftas extra, där ordnade vi skivworkshops med författare Torsten Bengtsson för både barn, unga och vuxna. Vi ordnade en slutsåld teater med Tranås teaterförening, en deckarrunda där cirka 70 sällskap deltog, en spökjakt där omkring 130 personer deltog och ett välbesökt pysseltillfälle.

DigiTranås

Ett projekt som startats upp med medel från Kulturrådet är DigiTranås. Varje torsdag från juni 2022 erbjuds digital hjälp på Tranås stadsbibliotek med fyra projektanställda ungdomar. Ungdomarna hjälper till med teknisk support och vägledning. Förutom svenska och engelska erbjuds hjälp på dari, arabiska och persiska.

Under hösten
har Tranås stads-
bibliotek kommit upp
i samma takt som
innan pandemin

I projektet DigiTranås har vi arbetat uppsökande med besök på seniorcentral och besök hos FUB i Tranås (Riksförbundet för barn, unga och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning).

Statistik

År 2020 och år 2021 minskade Tranås stadsbiblioteks besökssiffror på grund av pandemin. År 2022 kan vi konstatera att besökarna har hittat tillbaka. År 2021 hade biblioteket 76 430 stycken besök. År 2022 hade vi 100 469 besök.

I antalet ordnade programaktiviteter kan vi konstatera en stor ökning när vi öppnat upp igen. År 2021 ordnade vi 89 enskilda programaktiviteter. År 2022 ordnade vi 169 enskilda programaktiviteter.

Utöver det har Tranås stadsbibliotek nått 1 000 följare på Instagram. Där ger personalen boktips, sprider information kring programverksamheten och ger följare möjlighet att följa med i arbetet "bakom kulisserna". Följ oss gärna på @tranasbibblan!

TEXT: JOHANNA HAMMARSTRÖM

FOTO: MAJA ERIKSSON OCH JOHANNA HAMMARSTRÖM
Tranås stadsbibliotek

När restriktionerna släppte kunde vi äntligen förtäta och flytta tillbaka alla möbler i biblioteket.

Varje torsdag från juni 2022 erbjuds digital hjälp på biblioteket med fyra projektanställda ungdomar.

I antalet ordnade programaktiviteter kan vi konstatera en stor ökning när vi öppnat upp igen. År 2021 ordnade vi 89 enskilda programaktiviteter. År 2022 ordnade vi 169 enskilda programaktiviteter.

Motivation och hopp

Att komma in på arbetsmarknaden efter att ha varit långtidsarbetslös kan kännas hopplöst. Och det är svårt. Men den nya utbildningen SAK kan förhoppningsvis förändra det för kursdeltagarna.

SAK står för samhälls- och arbetsmarknadskunskap och drivs av Samhällsorienteringen på uppdrag av Linköpings kommun.

Kursen riktar sig till de som står långt från arbetsmarknaden och som får ekonomiskt bistånd från Linköpings kommun. Den ges antingen på modersmål eller svenska och innehåller många delar som är viktiga för att få ett fungerande liv i Sverige, baserat på åtta teman som ingår i den ordinarie samhällsorienteringen för nyanlända. Det kan till exempel handla om motion, barnomsorg, boende, svenska myndigheter och rättsväsende.

Bli mer aktiva

Syftet med kursen är att motivera deltagarna till att bli mer aktiva i sina egna insatser för att komma till arbete.

– Vi tar till exempel upp arbetsmarknad, samhällsfunktioner och hälsa, säger Shireen Haj Mustaffa, som är en av kursledarna för SAK-kursen. Men det absolut viktigaste är att motivera deltagarna. De flesta har redan fått mycket information och informationen finns faktiskt "överallt". Men det svåra är att omsätta den till motivation, att börja ta ett nytt steg fram i livet. Det hjälper vi till med.

– Information är en sak, motivation en annan. Alla vet ju att det är farligt att röka, men många gör det och många har svårt att sluta.

Ge hopp

De flesta av kursdeltagarna har varit arbetslösa länge, många har en historia av sjukdom och sjukskrivning, och Shireen betonar vikten av bemötande och uppmuntran.

– Vi pratar mycket om hälsa och stress. Långvarig stress är något som många känner, och då är det svårt att orka med att förändra sitt liv.

– Jag vill ge hopp och visa att det går att förändra sin situation. Då kan man behöva byta spår, kanske börja en ny utbildning, även om man tycker att man

Shireen Haj Mustaffa är en av kursledarna. Hon har arbetat som samhällskommunikatör för nyanlända i 12 år.

redan har en och att det borde räcka. Men arbetsmarknaden idag kräver att du uppdaterar dig.

Kursdeltagarna spänner i ålder allt mellan 24 och 64 år. Det gör naturligtvis att behoven är olika. En del har exempelvis inte så mycket digital vana. Och det är något som krävs idag och där man behöver stort stöd.

Shireen har arbetat som samhällskommunikatör för nyanlända i 12 år. Hon kom till Sverige som 32-åring, fick lära sig ett nytt språk, gå en universitetsutbildning, trots att hon hade en med sig från hemlandet. Hon vet hur det är att vara tvungen att börja om i livet.

– Det är en fördel, konstaterar hon. Någon gång har kursdeltagarna som är födda i Sverige undrat vad jag kan bidra med till dem. Men efter ett tag blir min bakgrund snarare en uppmuntran och stärker deltagarna.

TEXT: LENA UDD

FOTO: ERROL TANRIVERDI

Biblioteksutveckling Östergötland

Fakta

Linköping är än så länge den enda kommunen i Östergötland som har SAK. Samhällsorienteringen i Östergötland startade 2011. Biblioteksutveckling Östergötland har uppdraget att samordna samhällsorientering på modersmål för länets kommuner samt Tranås.

Foto: Helena Agnemar

Unga berättare

2022 var det sjuttonde omgången av Götabibliotekens novelltävling Unga berättare. Tjugosju unga, bosatta någonstans i Östergötland eller i Tranås, deltog i tävlingen och juryn utsåg sex vinnare. Den här gången

publicerades vinnarnovellerna förutom på gotabiblioteken.se även på Östmedias webbar, det vill säga i Östgöta Correspondenten, Norrköpings tidningar och Motala Vadstena Tidning.

Bokstart

Bokstart Östergötland var från början ett regionalt projekt där fyra av Götabiblioteken deltog. Det regionala projektet är nu avslutat, men Bokstart Östergötland lever vidare genom att flera av Götabiblioteken fått bidrag från Kulturrådet för att arbeta med Bokstart. Kommunerna är Boxholm, Kinda, Linköping, Motala, Norrköping, Åtvidaberg och Ydre. Även de andra

östgötska kommunerna deltar i Bokstart genom den regionala bokgåvan som bekostas av Biblioteksutveckling Östergötland och delas ut av BVC till alla barn när de är åtta månader. Bokstartskommunerna och Biblioteksutveckling Östergötland träffas i nätverk för att vidareutveckla arbetet med de små barnens språkutveckling och läsning med de yngsta.

Vad är en Östgötaförfattare?

Många tänker nog på de mest kända: Heliga Birgitta (jo hon var författare), Heidenstam och Ellen Key. Eller i modern tid: Torgny Lindgren, Emma Adbåge, Emelie Schepp, Gerda Antti, Mons Kallentoft, Jenny Jägerfeld... Listan kan göras lång.

Men om vi ska definiera Östgötaförfattare som en kategori av författare vad är det då? En som är född och uppvuxen i Östergötland? En som bor i Östergötland? En som skriver om Östergötland?

Man kan svara ja på alla dessa definitioner. Det finns en mångfald av författare som passar in. De finns spridda i hela Östergötland och skriver i alla genrer.

Vilka är de och vad skriver de?

Götabiblioteken har goda kunskaper om "sina" författare. Så ett sätt att botanisera bland Östgötaförfattarna är att fråga personalen på det egna kommunbiblioteket. Vill man få reda på vilka författare som finns på andra platser i Östergötland, eller skriver med motiv därifrån blir det knepigare.

Biblioteksutveckling Östergötland gjorde för ett par år sedan en inventering av författare och texter med Östgötaanknytning, från Rökstenen och fram till 2020, för att åtminstone få fram författarnamnen och vad de skrivit. Det blev en lista på över 600 namn där alla som uppfyllde kriterierna för Östgötaförfattare var med. En imponerande siffra! Och det tillkommer ständigt nya författare. Det kan vara svårt att hitta dem, men det är inte omöjligt. Någon får en recension i medierna, någon uppmärksammas i en tävling. Någon söker upp biblioteken själva och talar om att de finns. Man kan också leta i de mindre förlagens utgivning och på nätet.

Stort poesiintresse

En stor författargrupp är poeterna. Vi får ofta höra att poesin är en genre på nedgång. Det lånas inte så mycket poesi på biblioteken och det verkar som om många inte känner till vilka poeter som finns, utom de mest namnkunniga.

Något som talar emot detta är det stora antal människor som skriver poesi. De publicerar sig till exempel på nätet eller som scenpoeter. När Götabiblioteken i början av coronapandemin uppmanade människor i

Det blev en lista på över 600 namn där alla som uppfyllde kriterierna för Östgötaförfattare var med.

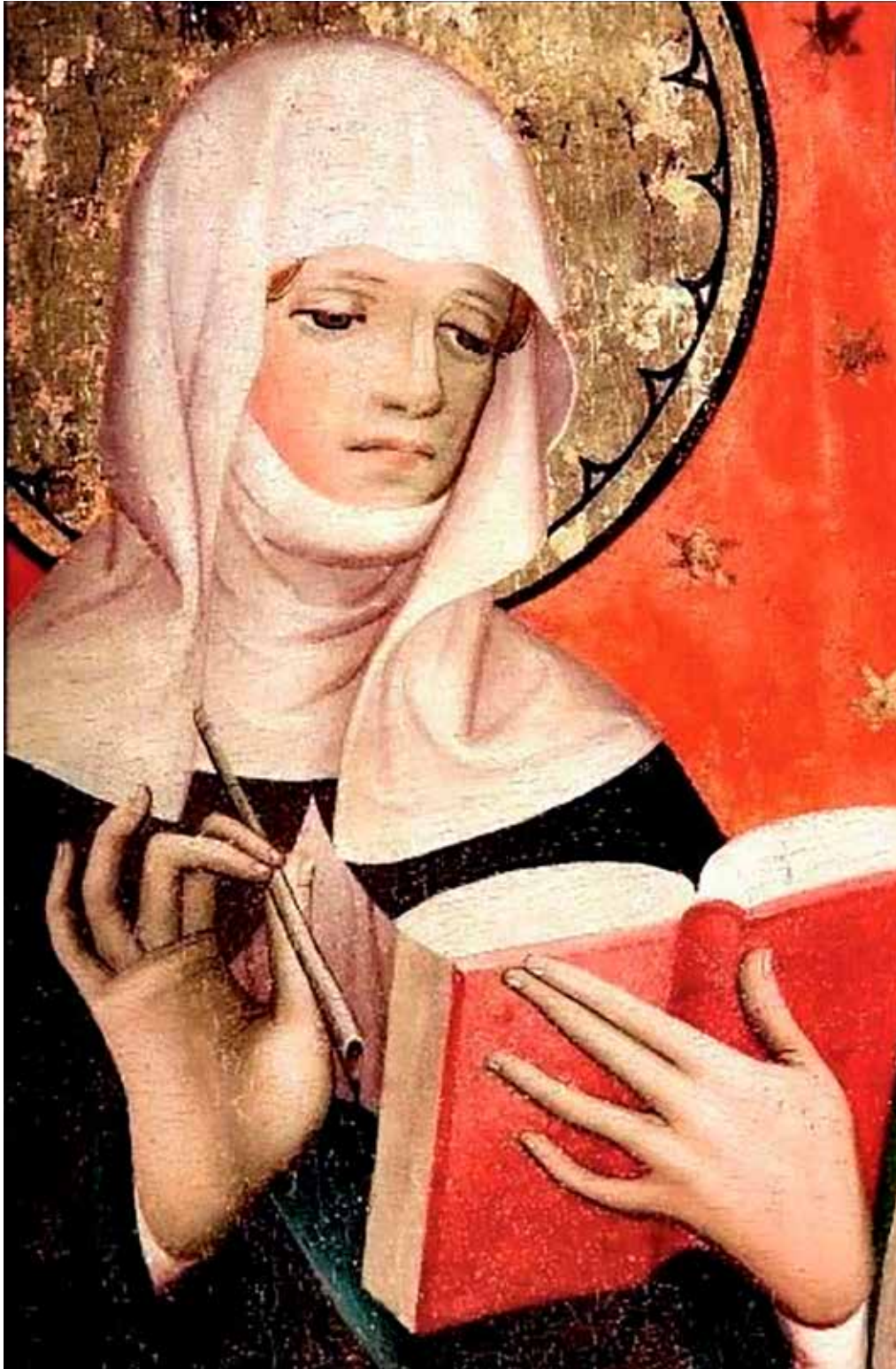
Östergötland och Tranås att skicka in sina dikter med pandemin som tema kom det in ett stort antal bidrag som resulterade i antologin "Poesipandemi".

Söderköpings bibliotek ordnade en poesifestival tillsammans med Söderköpings bokhandel och Antikvariat. Den har nu genomförts två gånger, skapat stort intresse och kommer igen i oktober 2023. Det är också populärt att delta i Poetry Slamtävlingar och när tävlingen Ortens bästa poet anordnades första gången 2018 samlade den många tävlande och en stor publik. Likaså i år när den återkom efter pandemins restriktioner. Så poesin lever i högsta grad, inte minst i Götabibliotekens geografi!

TEXT: HELENA AGNEMAR

Biblioteksutveckling Östergötland

Heliga Birgitta var verksam som författare och bevandrad i den retoriska konsten. Drygt sexhundra av hennes uppenbarelser finns bevarade och de gavs ut i skrift 1492. "Himmelska uppenbarelser" är Sveriges första bidrag till världslitteraturen (Wikipedia).

*Heliga Birgitta, detalj från altarskåp som ursprungligen fanns i Tjällmo kyrka.
Foto: Lennart Karlsson, Historiska museet/SHM (CC BY 4.0).*

Demokratipodd, poliser och lego

Medie- och informationskunnighet – att ge människor kunskap i olika digitala verktyg och känna tillit till dem, men också ha en viss sund demokratisk skepsis är några av folkbibliotekens uppgifter. I det ligger att medarbetarna själva ska kunna hantera och lära ut på ett bra sätt. Plus ha lite roligt.

Vi pratar demokrati

Göta MIK är en arbetsgrupp inom Götabiblioteken som under hösten planerat kommande avsnitt till bibliotekens podd "Vi pratar demokrati". Från vänster: Emelie Ekholm (Motala), Albin Haraldsson (Linköping) Felix Sävhammar (prao) och Gustav Hedlund (Norrköping) under en testinspelning.

Om bedrägeri på nätet.

Till eMedborgarveckan och Digitaldag i oktober bjöd Motala bibliotek in polisen för att prata om hur man kan skydda sig mot bedrägeri på nätet. En väldigt intressant föreläsning som gav deltagarna många konkreta tips på hur man kan skydda sig mot bedragare.

Lego för teambuilding

Kinda bibliotek bjöd in utvecklingsledare Linda Sävhammar till en workshop i Lego Serious Play. Detta är en metod som fungerar bra för teambuilding eller om man vill jobba med bibliotekets vision med mer. Blir du nyfiken? Kontakta Linda på Biblioteksutveckling Östergötland så berättar hon mer!

MIK i praktiken

Hur kan man använda MIK i praktiken på biblioteket? Kodcentrum höll en föreläsning och workshop om detta för Götabiblioteken. Dagen avslutades med ett digilopt escape room där deltagarna behövde klara av olika uppgifter, med allt från de små robotarna ozobots till makey makeys för att bli utsläppta från Sky Hotel i Linköping.

Nätverka och samverka.

Mia Moberg, Lina Zöger (Linköping) och Linda Sävhammar besökte Ulyana Kaposhka, event manager, på Goto10 Linköping för att få en visning och nätverka kring hur Götabiblioteken och Goto10 kan börja samverka. Goto10 drivs av Internetstiftelsen, erbjuder en kostnadsfri mötesplats för event, meetups, hackatons och arbete och finns i Linköping, Malmö och Stockholm.

Göta biblioteken

Götabiblioteken är ett samarbete mellan Biblioteksutveckling Östergötland, de tretton Östgötakommunerna och Tranås kommun.

Med ett konto hos Götabiblioteken får du tillgång till över 1,5 miljoner böcker, ljudböcker, talböcker, e-medier, filmer, spel, tidningar och därtill flera databaser.

Med en enda gemensam katalog får alla mer av allt. Bara att reservera och hämta på ditt bibliotek!

Du kan också låna, ladda ner och lyssna direkt på Götawebben.

I Götabiblioteken 2022 får du ett axplock av vad biblioteken i Östergötland hade för sig under året.